

EKONOMSKI UČINKI DEREGULACIJE TURISTIČNEGA VODNIKA

V obrazložitvi predloga ZSRT med argumenti za deregulacijo ni navedenih nobenih pozitivnih ekonomskih učinkov za panogo, pojavljajo pa se nevarnosti na področju zaščite slovenske kulturne dediščine in na področju (samo)zaposlovanja slovenskih turističnih vodnikov. Po naših ocenah sprememba ne bo prinesla željenih pozitivnih učinkov na gospodarsko rast in z njo povezanih ali nepovezanih davčnih prilivov, znižala stroškov aranžmajev, pripomogla h kvaliteti storitev, pomagala organizatorjem potovanj, da bi se izvili iz rdečih števil in skoraj kronične nelikvidnosti.

Zato se postavlja vprašanje:

Zakaj iti v spremembo, ki ne prinaša pozitivnih ekonomskih učinkov, odpira pa številne nevarnosti?

Predlog države, da se pri vodniškem delu odpravi pogoj obvezne usposobljenosti, gre po našem mnenju v povsem napačno smer. Poleg tega, da deregulacija v dejavnosti povzroča številne negativne posledice, med katerimi je tudi slabša kakovost vodniških storitev, pa seveda povzroča več dela na črno, sivo ekonomijo in nezanimanje mladih za izobraževanje. »Z manj strokovnosti ne bomo zagotovili večje konkurenčnosti, niti ne bomo zagotovili zmanjšanja sive ekonomije ali dela na črno.«

Vodniki se zato bojimo, da s takšnimi ukrepi država ekonomsko izgublja, poslabšuje se ugled vodniškega poklica, padel bo interes za izobraževanje in usposabljanje, gosti pa bodo nezadovoljni s kvaliteto vodniških storitev.

Cene storitev turističnega vodenja so že »optimizirane«, zato tudi na tem področju ne moremo pričakovati pozitivnih učinkov. Deregulacija bo prinesla na trg nove ponudnike, kar bo morda na kratek rok povečalo samozaposlenost, a še nekoliko znižala prihodke delujočih na trgu. Na drugi strani si bodo nekateri morda uspeli nekoliko zvišati ceno storitev, vendar bo skupni učinek blizu ničle. Prav tako **ne moremo računati na povečanje zaposlitev na področju turističnega vodenja turističnega območja** (veliko večja je verjetnost zmanjšanja le teh), ker vodnikov turističnih območij, občinski (regijski) odloki ne bodo več ščitili in lahko pričakujejo konkurenco v obliki tour managerjev (vodij poti – spremljevalcev) iz tujine, naturščkov, iznajdljivih študentov na izmenjavah, »free tour vodnikov«, vodnikov popotniških skupin... Vsi prej navedeni seveda ne bodo plačevali davkov in prispevkov, vsaj ne v Slovenji. Prilivov v davčno blagajno iz osebnega dopolnilnega dela zaradi odsotnosti evidence ni pričakovati. Delo na črno se bo verjetno nekoliko povečalo, a ga tako ali tako ne bo moč zaznati, ker nadzor ne bo mogoč.

Če pogledamo na področja, ki jih je deregulacija že prizadela, lahko **na primeru obrtniških poklicev vidimo, da je odprava teh pogojev v preteklosti pokazala, da takšen ukrep ne prinaša nikakršnih učinkov**. Pri odpravi zahtevane strokovne usposobljenosti s spremembo obrtnega zakona leta 2007 se je pokazalo, da se siva ekonomija ni zmanjšala, negativni učinki so vidni pri poklicnem izobraževanju, saj so poklicne šole prazne, poklici manj spoštovani, storitve pa manj kakovostne.

Na Poljskem ugotavljajo da deregulacija ni prinesla nobenih pomembnih ekonomskih sprememb. Že obstoječi ponudniki na trgu niso zaznali ne povečanja in ne padca povpraševanja po svojih storitvah. Avtorji analize pa opozarjajo, da se nezdrave prakse potovanja iz Azije, opisane v poročilu Ap & Wong, 2001; Hu & zidu, 2011, na Poljskem trgu še ne pojavljajo, ob njihovem pojavu pa lahko pričakujemo negativen vpliv na domače ponudnike. Teoretična literatura sicer na splošno navaja dokaj močna priporočila politike glede deregulacija, vendar na drugi strani ne obstajajo močni empirični dokazi, ki bi podpirali takšne močne teoretične napovedi.

ToSEE – Tourism in Southern and Eastern Europe, Vol. 3, pp. 273-284, 2015; A. Pawlicz: IMPACT OF DEREGULATION ON TOUR GUIDING MARKET IN POLAND

Pripravila:

Jure Podobnik
Gregor Majnik